

The Holy See

KATEHEZA PAPE BENEDIKTA XVI.

NA OPĆOJ AUDIJENCIJI

Srijeda, 27. lipnja 2007.

Kateheze Ćirila Jeruzalemskog, uzor i za današnje kateheze

Draga braćo i sestre!

Danas svoju pozornost upravljamo na svetog Ćirila Jeruzalemskog. Njegov ivot predstavlja ispreplitanje dviju dimenzija: s jedne strane to je pastoralna skrb, a s druge, i protiv njegove volje, uključenost u oštre sukobe koji su tada mučili Crkvu na Istoku. Rođen oko 315. godine u Jeruzalemu ili njegovoj okolini, Ćiril je stekao vrsnu naobrazbu iz knjijevnosti. To je bio temelj njegove crkvene kulture, usredotočene na studij Biblije. Biskup Maksim zaredio ga je za svećenika, a kad je ovaj umro ili zbačen s biskupskoga trona, 348. ga je Akacije, utjecajni metropolit Cezareje Palestinske i simpatizer arijanaca, zaredio za biskupa, uvjeren da će u njemu imati svoga saveznika. Stoga se Ćirila sumnjičilo da se izborio za biskupsko imenovanje zbog svoga popuštanja arijanstvu.

U stvarnosti, vrlo je brzo Ćiril došao u sukob s Akacijem ne samo na doktrinalnom polju, nego i na polju jurisdikcije, jer je Ćiril traio autonomiju svoje biskupije od cezarejske metropolije. Tijekom dvadesetak godina Ćiril je pretrpio tri progonstva: prvo je doivio 357. nakon što ga je svrgnuo mjesni jeruzalemski sinod. Drugo je izgnanstvo uslijedilo 360. djelovanjem Akacijevim. Konačno, treće izgnanstvo, najdud, koje je trajalo jedanaest godina, započelo je 367. voljom filoarijanskog cara Valenta. Tek 378. godine, nakon careve smrti, Ćiril je konačno mogao preuzeti odgovornost za svoju biskupiju, vraćajući među vjernike jedinstvo i mir.

U korist njegova pravovjerja, što su ga u sumnju doveli neki tadašnji izvori, svjedoče drugi, također drevni izvori. Među njima najveći autoritet ima sinodalno pismo iz 382., nakon Drugog

ekumenskog sabora, održanog u Carigradu (381.), u kojem je Ćiril sudjelovao i imao zapaenu ulogu. U tom pismu upućenom rimskom papi, istočni biskupi slubeno priznaju Ćirilovo potpuno pravovjerje, pravovaljanost njegova biskupskoga ređenja, kao i zasluge njegova pastoralnog sluenje, koje će se zaključiti njegovom smrću 387. godine.

Od njega su sačuvane dvadeset i četiri poznate kateheze, što ih je kao biskup održao oko 350. godine. Uvod u njih čini jedna Prokateheza koja predstavlja svojevrsnu dobrodošlicu, a prvih osamnaest kateheza upućene su katekumenima ili onima koji imaju biti prosvijetljeni (grč. fotizomenoi). Održane su u Bazilici Svetoga groba. Prve kateheze (1-5) obrađuju pojedine zahtjeve koji trebaju prethoditi krštenju, obraćenje od poganskih običaja, sakrament krštenja, deset dogmatskih istina sadranih u Vjeronanju ili Simbolu vjere. Kateheze koje slijede (6-18) predstavljaju „neprekidnu katehezu" o Jeruzalemskom simbolu vjere, i to s antiarijanskim naglaskom. Od posljednjih pet kateheza (19-23), koje se nazivaju „mistagoškima", prve dvije razvijaju tumačenje obredâ krštenja, a posljednje tri bave se krizmom, tijelom i krvlju Kristovom i euharistijskom liturgijom. U to je uključeno i tumačenje molitve Oče naš (Oratio dominica), koja predstavlja utemeljenje puta inicijacije za molitvu, koje se razvija paralelno s inicijacijom u tri sakramenta krštenja, potvrde i euharistije.

Osnove poučavanja o kršćanskoj vjeri provedene su i u vidu polemike protiv pogana, judeokršćana i manihejaca. Ta je rasprava bila utemeljena na ostvarenju obećanjâ iz Staroga zavjeta, bogatim slikovitim govorom. Kateheza je bila vaan trenutak, uključen u široki kontekst čitavoga ivota, a posebice liturgijskoga ivota, kršćanske zajednice u čijem se majčinskom krilu događao rast budućega vjernika, praćen molitvom i svjedočenjem braće. U svojoj cjelini, Ćirilove homilije predstavljaju sistematsku katehezu o ponovnom rođenju kršćanina putem krštenja. Katekumenu on poručuje: „Pao si u mreju Crkve (usp. *Mt* 13,47). Dozvoli dakle da budeš izvučen iv; nemoj bjeati, jer je Isus taj koji te izvlači svojom mreom, kako bi ti dao, ne smrt, nego uskrsnuće nakon smrti. Moraš doista umrijeti i uskrsnuti (usp. *Rim* 6,11.14)... Umri grijehu i od danas ivi za pravednost" (Prokateheza 5).

S doktrinalnoga stajališta, Ćiril tumači Jeruzalemski simbol vjere utječući se tipologiji Pisama, u „simfonijskom" odnosu među dvama Zavjetima, dovodeći do Krista, središta svega svijeta. Tipologiju će upečatljivo opisati Augustin Hiponski: „Stari je zavjet u Novom kao sakriven, a u Novom se Stari otkriva" (*De catechizandis rudibus* 4,8). Što se tiče moralne kateheze, ona je usidrena u dubokom jedinstvu s doktrinalnom katehezom: dogma postupno ulazi u duše koje su tako potaknute preoblikovati poganski način ponašanja na temelju novog ivota u Kristu, koji je dar krštenja. „Mistagoška" kateheza, konačno, označava vrhunac pouke što ju je Ćiril pruao ne više katekumenima, nego novokršćenicima ili neofitima kroz tjedan nakon Uskrsa. Ona ih je uvodila u otkrivanje, pod vidom obredâ krštenja Vazmenoga bdjenja, u otajstva koja su u njih uključena i dotada još neotkrivena. Prosvijetljeni svjetlom dublje vjere po krštenju, neofiti su konačno bili u stanju bolje ih shvatiti, budući da su već proslavili te obrede.

Posebice se Ćiril s neofitima grčkoga podrijetla oslanjao na sposobnost vida koja ima je bila bliska. Prijelaz od obreda u otajstvo davao je na značenju psihološkom učinku iznenađenja i proivljenog iskustva u vazmenoj noći. Evo jednog teksta koji tumači otajstvo krštenja: „Triput ste bili uronjeni u vodu i svaki ste od ta tri puta ponovno izronili, označujući tako tri dana Kristova ukopa, to jest nasljeđujući ovim obredom našega Spasitelja koji je tri dana i tri noći proveo u krilu zemlje (usp. Mt 12,40). Prvim izranjanjem iz vode proslavili ste spomen na prvi dan što ga je Krist proveo u grobu, kao što ste prvim uranjanjem spomenuli prvu noć što ju je proveo u grobu: kao što onaj koji je u noći ne vidi, a tko je pak na danu uiva svjetlo, tako i vi. Dok ste prvo bili uronjeni u noć i niste ništa vidjeli, ponovno izranjajući našli ste se na potpunom danu. Otajstvo smrti i rođenja, ova je voda spasenja za vas bila grob i majka... Za vas... trenutak smrti bio je istodoban s trenutkom rođenja: u jednom jedinom trenutku ostvarena su oba događaja (Druga mistagoška kateheza 4).

Otajstvo što ga valja shvatiti Boji je naum koji se ostvaruje po spasonosnom djelovanju Krista u Crkvi. Mistagoškoj se pak dimenziji pridruuje dimenzija simbola koji izriču duhovni doivljaj što izbija iz tih simbola. Tako se Ćirilova kateheza, na temelju triju opisanih sastavnica - doktrinalne, moralne i, na koncu, mistagoške - predstavlja kao globalna kateheza u Duhu. Mistagoška dimenzija stvara sintezu prvih dviju, usmjeravajući ih prema sakramentalnom slavlju u kojem se ostvaruje spasenje čitavoga čovjeka.

Riječ je, u konačnici, o integralnoj katehezi, koja - uključujući tijelo, dušu i duh - ostaje uzorom i za katehetsku formaciju kršćana današnjice.

Pozdrav hrvatskim hodočasnicima na hrvatskom:

Srdačno pozdravljam sve hodočasnike iz Hrvatske i iz Bosne i Hercegovine, a posebno vjernike, predstavnike civilnih vlasti i članove odbojkaškoga kluba „Napredak“ iz Odaka. Neka vas, vaše obitelji i sve one koji su vam pri srcu prati Boji blagoslov. Hvaljen Isus i Marija!